

Linda Mäki

YHTEISTÄ KULTTUURIPERINTÖÄ RAKENTAMASSA

Katsaus kulttuuriperinnön käsitteeseen sekä
kulttuuriperintötyöhön

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta
Kandidaatintutkielma
Kesäkuu 2022

TIIVISTELMÄ

Linda Mäki: ”Yhteistä kulttuuriperintöä rakentamassa”
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Yhteiskuntatutkimuksen tutkinto-ohjelma
Kesäkuu 2022

Kulttuuriperintö on läsnä jokapäiväisessä elämässä. Tästä huolimatta kulttuuriperintö jää käsitteenä sekä konseptina etäiseksi akateemisessa ja julkisessa keskustelussa. Yleisimmin kulttuuriperinnön käsitteellä tarkoitetaan menneisyydestä perittyjä aineettomia ja aineellisia voimavaroja. Kulttuuriperintöön sisällytetään tavanomaisesti muun muassa rakennelmat, tavat, kielet, sosiaaliset käytänteet sekä perinteet. Tutkielmani tavoitteena on käsitteellistämisen avulla tarjota lähtökohtia kulttuuriperinnön sekä kulttuuriperintötyön—tematiikan lähestymiseen. Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat: Miten kulttuuriperintö käsitteellistyy ja mitkä asiat mielletään kulttuuriperinnöksi? Tutkielman analyysin yhteydessä tarkastelen erityisesti kulttuuriperintötyöhön liittyviä poliittisia, taloudellisia ja sosiaalisia kysymyksiä.

Tutkielmani aineistona hyödynnän Museoviraston ja Suomen kotiseutuliiton 15.4.2014-15.8.2014 välisenä aikana tuottamaa kyselytutkimusta *Kaikkien yhteinen kulttuuriperintö 2014*. Kysely tuotettiin Euroopan neuvoston niin sanotun Faron yleissopimuksen ratifiointin valmistelutyötä varten. Sopimuksen allekirjoittamisen myötä Suomi on sitoutunut edistämään sellaista kulttuuriperintöä, joka pohjautuu yhteisille eurooppalaisille arvoille. Tutkielmassa tarkastelen kyselytutkimuksen ensimmäistä kysymystä ”Millaista kulttuuriperintöä haluat siirtää eteenpäin?”. Kyselyn vastausten perusteella pyrin tuomaan esiin, mitkä asiat suomalaiset käsittävät osaksi kulttuuriperintöä. Tutkimusmenetelmä on laadullinen sisällönanalyysi.

Tutkielman keskeisimmät tulokset ovat kulttuuriperintö—käsitteen määrittämisen ja sisällön kulmikkuus. Kulttuuriperinnön käsitteeseen sekä sisältöön vaikuttavat eritasoiset poliittiset toimijat sekä vallitsevat yhteiskunnalliset arvot. Kulttuuriperintötyötä tehdessä on huomioitava erityisesti eettiset ja sosiaaliset kysymykset. Yhteistä, universalistista kulttuuriperintöä rakentaessa on punnittava keiden etuja universalistinen kulttuuriperintötyö ajaa sekä keiden äänet pääsevät kulttuuriperintötyössä esiin.

Avainsanat: Kulttuuriperintö, kulttuuriperintötyö

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	4
2. Kulttuuriperintö yhteiskuntapoliittisena käsitteenä	6
2.1. Käsitteen historiallinen kehityskulku	6
2.2. Eurooppalainen kulttuuriperintöpolitiikka	7
3. Kulttuuriperintö tieteellisessä keskustelussa.....	9
4. Aineisto ja tutkimusmenetelmä.....	11
4.1. Miten kulttuuriperintö käsitteellistyy aineistossa?	12
4.2. Mitkä asiat mielletään kulttuuriperinnöksi?	13
5. Yhteenvetoa ja pohdintaa.....	21
6. Lähteet.....	24

1. Johdanto

Edeltäviltä sukupolvilta olemme perineet asioita ja tapoja, jotka vaikuttavat yhteiskunnallisiin rakenteisiin sekä ryhmien ja yksilöiden jokapäiväiseen elämään. Edeltävien sukupolvien perintö on tämän päivän kulttuuriperintöä, jota tulkitaan, uudistetaan ja välitetään eteenpäin yhä seuraaville sukupolville. Opetushallituksen mukaan kulttuuriperintö on prosessi, johon sisältyy eri aikoina erilaisia arvoja, merkityksiä sekä tietoisia valintoja siitä, mitä haluamme siirtää eteenpäin. Kulttuuriperintö käsittää myös vaikeat asiat, kuten sotiin ja holokaustiin liittyvät kipupisteet. Kun yhteiskunnissa tehdään päätöksiä siitä, mitä tietoja, kokemuksia ja kulttuuria siirretään eteenpäin tulelme samalla muovaamaan käsityksiä menneisyydestä. (Vihreälehto 2022). Kulttuuriperinnöllä on näin ollen laajamittaista yhteiskunnallista merkitysvyyttä. Tästä huolimatta kulttuuriperinnön käsite koetaan vieraaksi ja etenkin suomenkielistä tutkimusta on saatavilla rajoitetusti. Kulttuuriperintötyö sisältää arvoeettisiä sekä yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä, joita on syytä tarkastella yleisesti ottaen sekä suunnittelutyön että päätöksenteon yhteydessä.

Tässä tutkimuksessa lähestyn kulttuuriperintöä käsitteellisestä tulokulmasta. Se, mikä tunnustetaan ja sanoitetaan kulttuuriperinnöksi ei ole yhdentekevää. Jotta voimme päättää, mitä haluamme ja mitä emme halua siirtää seuraavien sukupolvien tietoisuuteen, tulee meillä olla jaettuja käsityksiä siitä, mitä voimme ylipäättensä siirtää eteenpäin. Käsitteellisen tulokulman avulla pyrin tarkastelemaan, mitkä asiat tunnustetaan kulttuuriperinnöksi eli mitä kulttuuriperintö käsitteenä sisältää. Tämän lisäksi tarkastelen, kuinka kulttuuriperintö käsitteellistyy niin poliittisessa, tieteellisessä ja julkisessa keskustelussa. Käsitteellistämisen tarkoituksena on tarjota lukijalle pohja, jonka avulla voidaan esittää kulttuuriperintötyöhön liittyviä poliittisia, sosiaalisia ja taloudellisia eettisiä kysymyksiä. Tarkastelen näitä yhteiskunnallisia kysymyksiä tutkielman analyysiosiossa.

Kulttuuriperinnön määrittelyyn ja kulttuuriperintötyöhön kuten kulttuuriperinnön suojeluun osallistuu joukko eritasoisia kansainvälisiä ja kansallisia järjestöjä ja toimijoita. Yhdistyneiden kansakuntien järjestö Unesco ylläpitää luetteloita ihmiskunnan kulttuuriperinnön kohteista kuten esimerkiksi rakennuksista. Uusista maailmanperintökohteista päättää vuosittain kokoontuva maailmanperintökomitea. Myös aineetonta kulttuuriperintöä eli esimerkiksi tapoja, tietoja ja taitoja suojellaan muun muassa aineettoman kulttuuriperinnön luettelolla, jonka sisällöstä päättää aineettoman kulttuuriperinnön suojelukomitea. (Vihreälehto 2022.) Tutkielmani painottuu sisällöllisesti kulttuuriperinnön kansainvälisten toimijoiden kulttuuriperintötyön tarkasteluun.

Painotus perustuu siihen, että Suomi on sitoutunut noudattamaan kansainvälisiä kulttuuriperintöä koskevia sopimuksia. Toinen peruste näkökulmalle on kulttuuriperintöpolitiikan historiallisessa taustassa. Kulttuuriperintö on ollut niin sanotusti ylhäältä alaspäin määriteltyä. Vaikka Faron yleissopimuksen myötä kulttuuriperintö tunnustetaan myös yhteisöjen itsemääriteltäväksi, on menneellä vaikutus nykyisyyteen. Faron sopimus on luonteeltaan yleissopimus, joten sen allekirjoittaneilla jäsenvaltioilla on paljon päätäntävaltaa siinä, kuinka ne sopimusta käytännössä toteuttavat. Yleissopimus voi kuitenkin toimia suunnannäyttäjänä, joka osoittaa, mihin suuntaan kulttuuriperintöä ja kulttuuriperintöä tulee kehittää. Suomi on allekirjoittanut vuonna 2018 Faron yleissopimuksen, jonka mukaisesti eurooppalaisia arvoja tulee varjella ja vaalia. Tämän lisäksi sopimuksessa todetaan, että allekirjoittaneiden valtioiden tulee tunnustaa kulttuuriperintö valtioiden yhteiseksi perinnöksi (Valtioneuvoston asetus kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä tehdystä Euroopan neuvoston puiteyleissopimuksesta 27.6.2018/529.) Lakikatkelmaa voidaan tulkita siten, että Faron yleissopimus ajaa universalistista ideaa kulttuuriperinnöstä, jossa kulttuuriperintö tulisi rakentua valtioiden rajojen ylittävänä yhteisenä hyvänä, jonka taustalla vallitsee eurooppalaiset arvot.

Tässä kandidaatintutkielmassa olen valinnut tieteellisen keskustelun eräänlaiseksi vastavoimaksi poliittiselle kulttuuriperintötyölle. Yhteiskuntatieteille on tyypillistä tuoda esiin kehitysmahdollisuuksia, vaikka tutkimuksellinen huomio kiinnittyy useimmiten epäkohtien esiintuomiseen. Nähdäkseni onnistunut kriittinen yhteiskuntatiede voi epäkohtia esiintuomalla tarjota mahdollisuuksia epäkohtien kehittämiseen. Kulttuuriperintöön ja kulttuuriperintötyöhön liittyvästä akateemisesta keskustelusta olen valikoinut kriittisen kulttuuriperinnön tutkimuksen, antropologiaa sekä yleistä yhteiskuntatiedettä. Teoreettinen valinta perustuu näkemykseeni, jonka mukaisesti universalistisia arvoja tukevat käytänteet ovat tällä hetkellä poliittisessa suosiossa, kuten Faron yleissopimus vuodelta 2018 antaa ymmärtää. Kuten edellä esittelin, Opetushallitus tunnustaa kulttuuriperintötyöhön sisältyvän eri aikoina erilaisia arvoja. Tässä tutkimuksessa kriittisen yhteiskuntatieteellisen otteen tarkoituksena on tarjota virikkeitä arvioimaan ja tunnistamaan nykyistä kulttuuriperintötyöhön liittyvää arvoilmapiiriä.

Tutkielma rakentuu seuraavasti. Ensiksi tarkastelen kulttuuriperintöä poliittisena käsitteenä. Käyn läpi käsitteen ja kulttuuriperintöpolitiikan historiallista kehityskulkua. Tämän jälkeen tarkastelen kulttuuriperinnön käsitettä tieteellisessä keskustelussa. Kulttuuriperintö—keskustelun julkista puolta edustaa tutkielmassa hyödyntämäni aineisto. Aineistossa 130 suomalaista kertoi, millaista kulttuuriperintöä he haluavat siirtää eteenpäin. Aineiston avulla tarkastelen, kuinka kulttuuriperintö käsitteellistyy sekä mitkä asiat käsitettiin kyselytutkimuksessa kulttuuriperinnöksi. Lopuksi

tutkielman teoreettisessa analyysissä pyrin vastaamaan tutkimuskysymyksiini tarkastelemalla kolmea yllä mainittua keskustelua eli poliittista, tieteellistä ja julkista keskustelua. Teoreettisessa analyysissä pyrin esittämään mielekkäitä yhteiskuntafilosofisia jatkokysymyksiä.

2. Kulttuuriperintö yhteiskuntapoliittisena käsitteenä

Kulttuuriperinnön käsite ei rakennu yksiselitteisenä käsitteenä poliittisella kentällä. Käsitteen määritelmät ja käyttötavat ovat erimuotoisia virallisten sanastojen, lakitekstien sekä erilaisten asiakirjojen yhteydessä. Kulttuuriperintö poliittisena käsitteenä jää avoimeksi ja monitulkintaiseksi. Näin ollen se herättää myös kysymyksen käsitteen yksityiskohtaisemmasta sisällöstä. Vaikka käsite itsessään ja sen sisältö jäävät jokseenkin avoimeksi, kulttuuriperintö näyttäisi käsitteellistyvän yhtenäisesti. Kulttuuriperintö käsitteellistyy joksikin sellaiseksi, jota tulisi suojella erinäisten sopimusten tai lainsäädännön avulla. Kulttuuriperintö on myös eräänlainen voimavara tai yhteiskunnallinen resurssi, jonka puolesta erinäiset toimijat kuten kansalaiset tai instituutiot voivat toimia. Kulttuuriperintö tunnustetaan virallisilla tasoilla yksilöiden ja yhteisöjen itse määriteltäväksi, vaikka määrittelyyn osallistuu samanaikaisesti erinäiset poliittiset toimijat. Tarkastelen seuraavassa käsitteen historiallista kehityskulkua, jonka jälkeen siirryn tarkastelemaan käsitteestä tuotettuja virallisia ja virallisissa yhteyksissä käytettyjä määreitä. Yksityiskohtaisemman tarkastelun avulla pyrin tuomaan esiin kulttuuriperintöajattelun haasteellisuutta.

2.1. Käsitteen historiallinen kehityskulku

Vuonna 1972 solmittiin Unescon yleissopimus kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta, niin sanottu maailmanperintösopimus. Maailmanperinnöksi määriteltiin aineellisen kulttuuriperinnön kohteet, joiden säilyttämisellä ja suojelulla on erityinen merkitys ihmiskunnan luonnonperimän ja kulttuurin säilyttämiseen. Sopimuksen pohjalta perustettiin myöhemmin maailman perintöluettelo. (Tuomi-Nikkula ym. 2013, 12–27.) Maailman perintöluettelo sisältää aineellisia kohteita ja alueita. Listatut kohteet ovat velvollisia raportoimaan toiminnastaan ja toimenpidesuunnitelman toteutumisesta. Listattujen kohteiden raportointia käytetään suojelu- ja kehitystyön pohjana. Luettelon kohteista ja maailmanperintörahaston käytöstä päättää Maailmanperintökomitea. (Suomen maailmanperintökohteiden yhdistys ry 2022.)

Kymmenen vuotta Unescon maailmanperintösopimuksen jälkeen Meksikossa järjestetyssä konferenssissa esitettiin, että valtaosa kulttuurin suojelun huomiosta on kiinnittynyt rakennuksiin, rakennelmiin ja luontokohteisiin. Konferenssi toi kulttuuriperintökeskusteluun ilmaisen aineettomasta kulttuuriperinnöstä. Meksikossa kulttuurin määritelmää laajennettiin käsittämään

arvojärjestelmät, uskomukset ja perinteet. Konferenssissa esitettiin tutkittavaksi mahdollisuutta aineettoman perinnön suojelemiseksi. Unescon yleiskokous hyväksyi julistuksen Ihmiskunnan suullisen ja aineettoman perinnön mestariteoksista vuonna 1989 eli seitsemän vuotta Meksikon konferenssin jälkeen. Vuonna 2003, eli kaksikymmentä vuotta maailmanperintösopimuksen jälkeen Unesco solmi yleissopimuksen aineettoman kulttuuriperinnön suojelusta. Yleissopimus astui voimaan Suomessa 2013. (Tuomi-Nikkula ym. 2013, 12–27.)

Merkittävä muutos kulttuuriperinnön käsitteellistämässä tapahtui Portugalissa vuonna 2005. Tällöin Euroopan neuvoston jäsenmaat saivat allekirjoittaa niin sanotun Faron yleissopimuksen, joka astui Suomessa voimaan syyskuussa 2018 (Valtioneuvoston asetus kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä tehdystä Euroopan neuvoston puiteyleissopimuksesta 27.6.2018/529). Sopimuksen keskeisinä periaatteina ovat jokaisen oikeus ja vastuu kulttuuriperintöön sekä kulttuuriperinnön kestävästä käytöstä yhteiskunnan kehityksen sekä hyvän elämän perustana. Faron sopimuksen päähuomio ei siis kohdistu kulttuuriperinnön suojeluun, vaan siihen, että kuka vain voi osallistua kulttuuriperinnön määrittelyyn sekä toimimaan ja tunnustamaan kulttuuriperinnön yhteiseksi voimavaraksi. Faron sopimuksen mukaan kulttuuriperinnön arvostus ja säilyttäminen vaikuttaa myönteisesti arkielämän laatuun. Sopimus täydentää niin Unescon kuin Euroopan neuvoston aiempia kulttuuriperintö- ja kulttuuriympäristösopimuksia. (Museovirasto 2015a, 15–19.)

2.2. Eurooppalainen kulttuuriperintöpolitiikka

Euroopan Neuvostossa toimii eurooppalaisen kulttuuriperinnön tietoverkosto HEREIN (The European Heritage Network). Verkosto koostuu kansallisista koordinaattoreista sekä tietokannasta. Tietokanta sisältää Euroopan Neuvoston jäsenmaiden kansalliset kulttuuriperintötyön poliittiset käytänteet sekä kulttuuriperintöpolitiikan terminologian. Terminologia koostuu viidellätoista eri kielellä kirjoitetusta sanastosta sekä tesauruksesta. Sanaston ja tesauruksen tarkoituksena on auttaa tulkitsemaan kulttuuriperintöpoliittisia raportteja sekä edistää jäsenmaiden välistä vuorovaikutusta. Käytännön tasolla tämä tarkoittaa, että sanastossa yhdenmukaistetaan kulttuuriperintöön liittyviä konsepteja, jotka ovat nimetty eri maissa eri tavoin, mutta joilla tarkoitetaan jotakuinkin samaa asiaa. (Euroopan Neuvosto 2022.) Eurooppalaisen kulttuuriperintöpolitiikan sanasto sekä tesaurus on näin ollen relevantti ja käytännöllinen tapa kehystää kansainvälisessä politiikassa käytävää kulttuuriperintökeskustelua. Tarkastelen kulttuuriperintötyöhön liittyviä käsitteitä englanninkielisen

ja suomenkielisen versioiden kautta. Käsitteet, joita tarkastelen ovat kulttuuriperintö sekä aineeton ja aineellinen kulttuuriperintö.

Tesauruksen suomenkielisessä versiossa kulttuuriperintö määritetään yhteisenä menneisyydestä säilyneenä aineellisena ja aineettomana kulttuurina. Englanninkielisessä versiossa kulttuuriperinnön määreessä ei eroteta aineetonta ja aineellista kulttuuriperintöä toisistaan, vaan määre alkaa seuraavasti: ” *The entire corpus of material signs – either artistic or symbolic – handed on by the past to each culture and, therefore, to the whole of humankind. ---* ”. Aineelliselle kulttuuriperinnölle ei aseteta suomen- eikä englanninkielisessä sanastossa määritelmää, vaikka muita sanoja määritellään sen kautta. Esimerkiksi kaupunkiperintö määritellään suomenkielisessä versiossa olevan kaupungin historiaan liittyvää aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä. Aineellinen kulttuuriperintö jää määrittelemättä suomen- ja englanninkielisessä sanastossa ja näin ollen kysymys kulttuuriperinnön määreestä jää epäselkeäksi ja tulkinnanvaraiseksi.

Aineeton kulttuuriperintö on suomenkielisessä ja englanninkielisessä versiossa määritelty. Suomenkielisessä versiossa aineettoman kulttuuriperinnön määritelmässä sanotaan, että määritelmä pohjautuu Unescon aineettoman kulttuuriperinnön määrittelyyn. Suomenkielisessä versiossa ei jatketa, mihin Unescon määritelmään määre perustuu tai mitä se sisältää. Englanninkielisessä versiossa Unescon määre avataan, mutta lukijalle jää edelleen epäselväksi missä ja milloin se on muodostunut. Englanninkielisessä sanaston versiossa aineeton kulttuuriperintö on perinteistä juontuvia kollektiivien kulttuuria sen kaikissa ilmenemismuodoissa. Nämä luomukset siirtyvät suullisesti tai tapakulttuurin kautta ja muokkaantuvat ajassa. Näitä ovat suullinen perintö, tavat, kielet, musiikki, tanssi, rituaalit, juhlat, perinteinen lääketiede ja farmakopea, ruokakulttuuri ja kaikki taidot, jotka ovat yhteydessä materiaalisiin kulttuurin aspekteihin. Suomenkielisessä sanastossa jatketaan aineettoman kulttuuriperinnön määrettä huomauttamalla, että aineettomaan kulttuuriperintöön sisällytetään kaikki ei-esineellinen perintö riippumatta siitä, missä yhteisön tai yhteiskunnan kerrostumassa se on syntynyt ja esiintynyt. Englanninkielisessä versiossa tätä lisäystä ei ole. Unescon määritelmiin viitataan myös muun muassa valtioneuvoston asetuksessa. Määreessä on sanastoon nähden laadullista eroa jonkin verran:

"Aineettomalla kulttuuriperinnöllä" tarkoitetaan käytäntöjä, kuvauksia, ilmauksia, tietoa, taitoja – sekä niihin liittyviä välineitä, esineitä, artefakteja ja kulttuurisia tiloja – jotka yhteisöt, ryhmät ja joissain tapauksissa yksityishenkilöt tunnustavat osaksi kulttuuriperintöään. Tätä aineetonta kulttuuriperintöä, joka siirtyy sukupolvelta toiselle, yhteisöt ja ryhmät luovat jatkuvasti uudelleen suhteessa ympäristöönsä, vuorovaikutuksessa luonnon ja oman historiansa kanssa, ja se tuo heille tunteen identiteetistä ja jatkuvuudesta, edistäen siten kulttuurisen moninaisuuden ja inhimillisen

luovuuden kunnioitusta. Tässä yleissopimuksessa keskitytään ainoastaan sellaiseen aineettomaan kulttuuriperintöön, joka vastaa nykyisiä ihmisoikeuksia koskevia asiakirjoja sekä täyttää vaatimukset yhteisöjen, ryhmien ja yksilöiden välisestä kunnioituksesta ja kestävästä kehityksestä.” (Valtioneuvoston asetus aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta tehdyn yleissopimuksen voimaansaattamisesta 16.5.2013/47.)

Ensimmäisen artiklan toisessa kohdassa aineettomaan kulttuuriperintöön katsotaan kuuluvan seuraavat alat: suullinen perinne ja ilmaisu, mukaan lukien kieli aineettoman kulttuuriperinnön välineenä, esittävät taiteet, sosiaaliset käytännöt, rituaalit ja juhlatilaisuudet, luontoon ja maailmankaikkeuteen liittyvä tieto ja käytännön sekä perinteiset käsityöläisaidot. (Valtioneuvoston asetus aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta tehdyn yleissopimuksen voimaansaattamisesta 16.5.2013/47.) Yllä esittämäni perusteella vaikuttaisi siltä, että Unescon määritelmiin kulttuuriperinnöstä viitataan löyhästi. Määre näyttäisi säilyttävän eräänlaisen perusidean, vaikka se muuttaa hiukan muotoaan asiayhteydestä riippuen.

3. Kulttuuriperintö tieteellisessä keskustelussa

Kulttuuriperintö käsitteellistyy arkikielessä ilmaisuksi, jolla tarkoitetaan menneessä ajassa tapahtuneita kulttuurillisia ilmiöitä. Näin ollen käsitteen alle voidaan asettaa kaikki mahdolliset historian jäljet kuten vaikkapa arkeologiset löydöt ja syntymäpäiväjuhlat. (Tuomi-Nikkula ym. 2013.) Kulttuuriperintöä voidaan pitää myös synonyymina sanoille kulttuuri, perinteet ja perintö. Kulttuuriperintö on usein monikerroksellista – esimerkiksi esineiden ympärillä on usein sosiaalisia käytänteitä, jotka mielletään osaksi kulttuuriperintöä (Harrison, 2013). Periaatteessa kulttuuriperintö voi sisältää kaiken inhimillisen toiminnan ja toiminnan tuotokset. Joidenkin tutkijoiden mielestä tästä syystä onkin keskeisempää tarkastella, kuinka kulttuuriperintöä määritellään vallan, rahan, paikallisen perinteen, muistin ja politiikan kautta (Harrison 2013, Silverman & Ruggles 2007, Woodiwiss 2005.) Kulttuuriperintötyöhön liittyy sosiaalisia kysymyksiä kuten kenellä on oikeus määritellä ja hallita vähemmistöjen kulttuuriperintöä sekä kenen äänet pääsevät esiin kulttuuriperintötyössä. Osa tutkijoista esittää kritiikkinsä universalistiselle kulttuuriperintötyölle, sillä sen katsotaan olevan eurosentristä. Toisaalta yhteisen kulttuuriperinnön rakentaminen edesauttaa kulttuurien välistä vuorovaikutusta, edistää itsetuntemusta sekä rakentaa jaettua käsitystä sosiaalisesta maailmasta. (Silverman & Ruggles 2007.)

Edellisessä luvussa olen lyhyesti tarkastellut, kuinka kulttuuriperintö käsitteellistyy poliittisena käsitteenä. Tieteellisessä keskustelussa poliittista käsitystapaa kulttuuriperinnöstä luonnehtii

esimerkiksi Rodney Harrisonin (2013) esittämä kulttuuriperinnön käsite *virallinen perintö*. Virallinen perintö käsittää valtion auktorisoimat ja jollain tapaa lainsäädännössä tunnistetut perintökohteet. Esimerkiksi Unescon aineettoman kulttuuriperinnön määritelmän mukaan kielet ovat osana kulttuuriperintöä. Kielillä voidaan katsoa olevan valtioiden auktorisoima asema sekä niihin voidaan kohdistaa lainsäädännöllistä suojelua. Esimerkiksi Suomessa on voimassa kielilaki, jonka mukaisesti Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi. Kielilain tavoitteena on, että jokaisella on oikeus käyttää suomea tai ruotsia valtion viranomaisten kanssa toimiessa. (Kielilaki 2003/423). Näin ollen suomen ja ruotsin kieli voidaan katsoa olevan virallista perintöä, sillä niillä on valtion auktorisoima asema sekä niihin kohdistuu lainsäädäntöä.

Virallisen perinnön käsiteparina Harrison (2013) esittää epävirallisen perinnön käsitteen. Epävirallinen perintö tarkoittaa laajoja käytänteitä, joita representoidaan käyttämällä samoja käsitteitä kuin muistakin kulttuuriperintökohteista, mutta ne eivät ole tunnustettuja virallisten tahojen puolesta tai niihin ei kohdistu virallista suojelua. Näillä tulee olla jokin merkitys yksilöille tai yhteisöille, jotta ne voidaan käsittää kulttuuriperinnöksi. Rajanveto virallisen ja epävirallisen perinnön välillä ei kuitenkaan ole näin suoraviivainen. Esimerkiksi esihistoriallinen monumentti Stonehenge on objektina suojeltu lain kautta ja näin ollen sen voidaan katsoa olevan virallista perintöä. Toisaalta Stonehengeä on käytetty paikkana, johon kokoontua todistamaan kesäpäivän- ja talvipäivänseisauksia. Näitä rituaaleja ei kuitenkaan ole tunnustettu lain tasolla eikä niihin kohdistu lain tarjoamaa suojelua. Stonehengen ympärillä on epävirallista perintöä, vaikka objektina Stonehenge on virallista perintöä. Epävirallinen perintö manifestoituu usein sosiaalisina käytänteitä, jotka linkittävät menneiden yhteisöjen ja nykyisten yhteisöjen arvot, uskomukset ja muistot yhteen. Julkisessa keskustelussa nämä liitetään usein pieniin yhteisöihin ja jokapäiväisiin käytäntöihin, jotka voidaan ymmärtää kulttuurin käsitteenä. (Harrison 2013, 36–38.)

Yleisesti ottaen voidaan todeta, etteivät kaikki yhteisöt jaa keskenään samoja arvoja, uskomuksia, muistoja tai kulttuuria. Silverman ja Ruggles (2007) argumentoivat, että kulttuuriperinnön konseptiin liitetään usein ajattelua, jossa kulttuuriperintö on yhteistä hyvää, josta jokainen hyötyy. He yhtyvät Woodiwissin (2005) ajatuksiin siitä, että kulttuuriperintö ja ihmisoikeudet ovat kietoutuneet valtasuhteisiin, jotka tukevat universalistista kulttuuriperintödiskurssia. Silverman ja Ruggles täydentävät ja jatkavat Woodiwissin ajatuksia toteamalla, että kulttuuriperinnön määrittely- ja toimeenpanovalta on ollut länsimaiden hallussa jo ainakin 1800-luvulta lähtien (em. 17). Silverman ja Ruggles huomauttavat, että vaikka kulttuuriperintö voi yhdistää eri yhteisöjä, se voi myös erottaa ja näin ollen johtaa vastustukseen, väkivaltaan tai jopa sotaan. Konfliktit voivat syntyä esimerkiksi vähemmistöjen ja enemmistöjen välille ja näin ollen kulttuuriperintö on omiaan

luomaan yhteisöjen välistä kilpailua sekä suoranaista konfliktia. Kulttuuriperintö ei siis ole neutraali, itsemäärittelyn kategoria tai luonnostaan myönteinen asia. Se on konsepti, joka voi edistää itsetuntemusta, helpottaa vuorovaikutusta ja oppimista sekä toimia oppaana nykyisestä kulttuurista ja sen historiallisesta menneisyydestä. Toisaalta kulttuuriperintö voi toimia sorron työkaluna. Silverman ja Ruggles esittävät, että juuri näistä syistä kulttuuriperinnöllä on levoton asema Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeuksien vaatimuksessa. (Silverman & Ruggles 2007, 3.)

Kuvaamani kulttuuriperintötyöhön liittyvät sosiaaliset, poliittiset ja kulttuurilliset seuraukset ovat saaneet taakseen joukon monitieteellisiä akateemikkoja tarkastelemaan kulttuuriperintöä ja kulttuuriperintötyötä kriittisesti. Göteborgin yliopistossa vuonna 2012 järjestettiin konferenssi, jonka myötä perustettiin kriittisen kulttuuriperinnön tutkimuksen yhdistys (Smith 2012). Tutkimuksen keskeisimpänä tavoitteena on avata kulttuuriperintökeskustelua virallisten tahojen ja kansainvälisten toimijoiden ulkopuolelle. Järjestön mukaan yhteisen kulttuuriperinnön kartoittaminen ja rakentaminen katsotaan olevan eurosentristä. Kulttuuriperinnön määrittely toteutuu niin sanotusti ylhäältä alaspäin. Tämän ei katsota olevan vallankäytöstä vapaata, neutraalia toimintaa. Esimerkiksi yhteisen kulttuuriperinnön rakentaminen vaikuttaa siihen, miten menneisyys, sosiaaliset identiteetit ja kulttuurit representoidaan ja käsitetään yhteiskunnissa. Tämä on omiaan vaikuttamaan siihen, miten ihmiset kokevat ja muistavat ympäröivän sosiaalisen maailman. (Smith 2012).

4. Aineisto ja tutkimusmenetelmä

Tutkielmani aineistona hyödynnän Museoviraston ja Suomen kotiseutuliiton 15.4.2014 – 15.8.2014 välisenä aikana tuotettua kyselytutkimusta Kaikkien yhteinen kulttuuriperintö 2014. Kyselyn tarkoituksena on kartoittaa suomalaisten suhdetta kulttuuriperintöönsä. Itse täytettävän strukturoimattoman verkkokyselytutkimuksen kohdealue on Suomi. Aineisto kerättiin otakantaa.fi verkkopalvelun kautta, joka on Suomen oikeusministeriön verkkopalvelu. Aineisto ei sisällä vastaajien taustatietoja. Kysely tuotettiin Euroopan neuvoston laatiman niin sanotun Faron yleissopimuksen ratifioinnin valmistelutyötä varten. Tarkastelen tässä työssä kyselytutkimuksen ensimmäistä kysymystä: *Kulttuuriperinnöllä tarkoitetaan menneisyydestä perittyjä aineellisia ja aineettomia voimavaroja, muuttuvia arvoja, uskomuksia, tietoja ja perinteitä. Millaista kulttuuriperintöä haluat siirtää eteenpäin?* Kysymykseen on vastattu 130 kertaa.

Tutkimusmenetelmänä käytän laadullista sisällönanalyysia. Laadullinen sisällönanalyysi perustuu koodaukselle, jossa tutkija tunnistaa ja nimeää aineistosta löytämiään sisällöllisiä elementtejä. Koodaus toimii analyysin työvaiheena, joten koodauksen tuloksesta tehty aineiston sisällön kuvaus ei vielä sellaisenaan riitä analyysiksi. Koodaus voi olla aineistolähtöistä, jolloin aineistosta lähdetään etsimään sellaisia kohtia, jotka kertovat tutkittavasta asiasta jotakin mielenkiintoista. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä tutkimusongelma täsmentyykin vasta yleensä aineiston koodauksen yhteydessä. (Kallinen & Kinnunen 2022).

Tässä tutkielmassa olen tehnyt kaksi sisällönanalyysia vastaamaan tutkimuskysymyksiäni. Ensimmäisessä olen tarkastellut, kuinka kulttuuriperintö käsitteellistyy aineistossa. Toisessa analyysissä olen tarkastellut, mitkä asiat mielletään kulttuuriperinnöksi. Tarkastelen seuraavassa luvussa näitä kysymyksiä.

4.1. Miten kulttuuriperintö käsitteellistyy aineistossa?

Aineistossa kulttuuriperintö käsitteellistyy kollektiivisena ilmiönä. Vastaajille kulttuuriperintö voi olla omaa, mutta se jaetaan jonkin ryhmän, joukon tai massan kesken, kuten seuraavassa otteessa käy ilmi:

” Kulttuuriperintöni on sukuni ja perheeni tarina, aineellisesti köyhä, mutta rikas selviytymistarina autonomian ajoista tähän päivään. Siihen sisältyy "muistojen Karjala", ei kliseinen hössöttävä, vaan se tummempi raita, jossa suvaitaan erilaisuutta, ei vihata eikä syytetä venäläisyyttä, ei mitään kansanryhmää. Otettiin kulkijat vastaan ja tarjottiin ruokaa ja yösijaa. --- ”

Vastauksessa henkilö on omaksunut ryhmän eli tässä tapauksessa sukunsa kulttuuriperinnön. Vastaaja luonnehtii kulttuuriperintönsä tarinana, johon sisältyy tapakulttuuria ja arvoja. Vastaajan käsitys kulttuuriperinnöstä tarinana voidaan käsittää kulttuurina, jolla on ajallisesti pitkät juuret. Muistojen Karjala sekä suvun ja perheen tarina viittaa tähän ajalliseen jatkuvuuteen.

Keskeisenä havaintona kulttuuriperintö näyttäisi käsitteellistyvän joko ryhmän tai joukon yhteisesti jaettuna ilmiönä. Näitä joukkoja ja ryhmiä ovat esimerkiksi perhe, kylä tai jokin muu pienempi rajattu alue. Yksi vastaajista piti tärkeänä siirtää eteenpäin mahdollisimman moniäänistä ja monimuotoista kulttuuriperintöä, sillä vallitsevien äänien sijaan pienempien ryhmien kulttuuriperinnön säilyminen on epävarmempaa. Vastaaja nostaa esimerkiksi saamelaiden kulttuuriperinnön. Toisaalta kulttuuriperintö on myös suurten massojen keskuudessa jaettua

käsitystä, tietoa tai ymmärrystä. Nämä suuret massat ovat esimerkiksi suomalainen yhteiskunta, Eurooppa sekä kielialueet. Esimerkiksi yksi vastaajista kertoi tärkeäksi välittää eteenpäin eurooppalaisia kulttuurisia juuria, joita ovat esimerkiksi kristinusko, analyyttinen filosofia ja keskusteleva demokratia. Kulttuuriperintö voi siis samanaikaisesti olla jonkin ryhmän sisäisesti jaettua kulttuuriperintöä tai yleismaailmallisempaa, niin sanotusti kasvottomien massojen kulttuuriperintöä. Vastakkainasettelu syntyy silloin, kun yleismaailmallinen ja paikallinen kulttuuriperintö ovat ristiriidassa keskenään.

Aineistossa kulttuuriperintö on jonkin tai jonkun eli esimerkiksi arjen kulttuuriperinnöstä tai kansanperinnöstä. Arjen kulttuuriperintö viittaisi siihen, että kulttuuriperintö on vakiintunut konsepti yhteiskunnassa. Kulttuuriperintö osoitetaan kuuluvaksi jollekin ryhmälle, joukolle tai massalle kuten esimerkiksi kansanperintö – termi antaa ymmärtää. Moni vastaajista kertoi tahtovansa siirtää eteenpäin seuraaville sukupolville esimerkiksi vanhoja rakennuksia. Kulttuuriperinnöksi voidaan käsittää myös asioita ja esineitä, joihin henkilöllä ei ole varsinaista omistusoikeutta. Yksi vastaajista kertoo, että kulttuuriperintömme on pitkälti näkyvissä rakennuskannassa, ikään kuin varsinainen kulttuuriperintö olisi objektien ulkopuolella ja se ulkopuolelle jäävä kulttuuriperintö on yhteisesti jaettua. Aineistossa yksi vastaajista kritisoi termin jäävän liian laveaksi jopa akateemisesti korkeasti koulutetuille ja pohtii, onko se kyselytutkimuksen ensisijainen tavoite.

4.2. Mitkä asiat mielletään kulttuuriperinnöksi?

Olen poiminut aineistosta vastaajien vastaukset sellaisinaan. Toisin sanoen en ole tulkitsemisen avulla yhdistänyt samansuuntaisia sanoja keskenään. Näin tehden aineistossa ei ole juurikaan toistoa, mutta vastausten omalaatuisuus ja merkitys säilyy. Rajasin oman tarkasteluni ulkopuolelle muut kuin suomenkieliset vastaukset, tyhjät vastaukset sekä vastaukset, jotka eivät vastanneet omaan kysymykseeni aineistolle. Analyysin toisessa vaiheessa luokittelin vastaukset kategorioihin. Vastaukset erotettiin vastaajasta kategorioiden alle. Tämä tarkoitti sitä, että samalta vastaajalta saattoi tulla mainintoja useisiin eri kategorioihin. Olen kategorisoinut aineistosta poimimani asiat alla olevaan taulukkoon. Kategorisoinnin haasteita olivat saman asian kuuluminen useaan eri kategoriaan sekä se, että kategoriat voisi nimetä tai järjestää usealla eri tavalla näkökulmasta riippuen. Esimerkiksi suvirren voisi kategorisoida ensimmäiseen luokkaan, mutta sen voitaisiin katsoa kuuluvan myös toiseen luokkaan, johon olen sen kategorioinut. Näin ollen laadullisen kyselyaineiston tarkastelu määrällisessä mielessä on suuntaa antava.

Luokka	Asioiden laskennallinen lukumäärä
Kädentaidot, työtavat ja taide	62
Arki ja perinteet	55
Rakennettu kulttuuriympäristö	48
Arvot, uskomukset ja uskonnot	42
Tiedot ja taidot	40
Kieli	38
Luonto ja muinaisjäännökset	34
Alueellisuus	33
Ruoka	16
Muut	20

Taulukko 1

Kädentaidot, työtavat ja taide

Aineistossa käsityökulttuuri mainittiin kaksi kertaa, perinteiset käsityötavat ja käsityö arvona kerran. Käsityötaidot mainittiin kolme kertaa kuten myös kädentaidot. Käsityötaidoista esiin nousi esimerkiksi kangaskäsityöt, lankakäsityöt, punamultamaalin keitto, pärekaton tekeminen, päreiden höylääminen ja hirsitalon kunnossapito. Käden taidoista esimerkiksi nousi kangaspuilla kutominen. Yksi vastaajista totesi, että kädentaidot ovat tärkeitä eteenpäin siirrettäviä taitoja, sillä yhteiskuntaa ei voi pyörittää pelkillä kylmillä tietokoneilla ja koneilla.

Käsityöt itsessään nousi esiin aineistossa neljä kertaa. Perinne-käsityöt, esimerkiksi kasvivärjäys, kankaankudonta ja tuohityöt mainittiin kerran. Arvokkaat käsityöt, joita ovat myös kotitekoiset käsityöt, käsityöohjeet, tuotteet ja tuotehistoria sekä käsityönä tehdyt käyttö- ja koriste esineet nousivat kerran esiin aineistossa. Yksi vastaajista kertoi, että käsityö tuottaa hyvinvointia tekijälleen ja tuotteen käyttäjille ja innostus tulisi siirtää uusille sukupolville. Yksi vastaajista piti tärkeänä ylläpitää vanhoja käsityöalojen ammatti- ja erikoisammattitutkintoja.

Työtavoista löytyi muutamia mainintoja. Vanhat työtavat saivat kaksi mainintaa. Yksi vastaajista jatkoi kertomalla, että esimerkiksi työtapojen kautta voidaan hahmottaa historiaa ja ihmisen elämää. Talkoohenki ja yhdessä tekeminen mainittiin kerran. Vastaaja jatkoi kertomalla, että aina ei voida piiloutua rahan puuteen taakse vaan pitää myös ”kääriä hihat ja liata kädet”. Perinteiset työtavat, työn tekemisen kulttuuri ja arvostus nousivat aineistossa esiin kerran.

Musiikin ja tanssin tematiikan ympärillä löytyi myös muutamia vastauksia. Musiikki itsessään mainittiin neljä kertaa, kansanmusiikki viisi kertaa ja klassinen musiikki kerran. Tarinat joita kerrotaan musiikin kautta, musiikkiperinnön vaaliminen, miten musiikkia opetetaan ja opiskellaan esimerkiksi musiikkileireillä mainittiin kerran. Tanssi, kansantanssi ja kansallispuvut mainittiin muutamia kertoja aineistossa. Tanssista ja musiikista kerrottiin rinnakkain aineistossa, joista erityisesti kansanmusiikki ja kansantanssista kerrottiin olevan asia mistä pitäisi lisätä jälkisukupolville tietoutta ja sitä, ettei sitä tulisi hävetä. Yksi vastaajista kertoi, että vain suomalaiset häpeävät omia pukujaan ja tanssejaan. Taiteesta yleisesti mainittiin maalaustaide, moderni taide, kansantaide ja suomalainen taide.

Arki ja perinteet

Perinteet yleisesti ottaen eli tarkentamatta, mitkä tai millaiset perinteet, ilmeni aineistossa kuusi kertaa. Tarkennettuja perinteitä olivat suomalaiset perinteet yleisesti, juhlan ja arjen perinteiden tallentaminen, oman perheen perinteet, kaikenlainen kansanperinne, kristilliset perinteet ja vanha juhlaperinne. Kaksi vastaajista pohti perinteitä yleisellä tasolla. Ensimmäinen totesi esimerkiksi pääsiäisperinteiden, virpomisen ja trullittelun sulavan yhteen mutta olevan eri perinteitä. Vastaaja kommentoi, että pienten perinneyanssien talletus on tärkeää. Toinen vastaajista toivoi omien kansallisten perinteiden säilymistä siten, ettei niiden tilalle tuoda ”jenkkiläistä hapatusta”. Yksi vastaaja tahtoi siirtää eteenpäin tietoa siitä, miksi perinteet ovat sellaisia kuin ovat ja tietoa perinteiden takana piilevistä konkreettisista arvoista.

Perintö sai muutamia vastauksia. Arjen kulttuuriperintö, kansanperintö, suomalainen ja suomenruotsalainen kulttuuriperintö sekä kouluperintö, joista esimerkkinä laulut, leikit, opettamistavat ja koululaisena oleminen nousivat kertaalleen esiin aineistossa.

Tavat mainittiin sellaisenaan kolme kertaa, tapakulttuuri, vanhat tavat ja juhlatavat kerran. Yksittäisiä mainintoja saivat kohtelias käytös, vanhoista uskomuksista juontuvat tavat, arkielämän tavat, elämäntavat, perjantaisauna, suvivirsi tapana ja laajasti suomalainen elämäntapa. Yksi vastaajista kertoi vanhojen tapojen ja uskomusten olevan tärkeää, sillä vaikka ympäristö muuttuu, niin tavat ja uskomukset säilyvät ja antavat paikalle erityisen vivahteen ”*vähän niin kuin paikka olisi puuro ja musiikki, tavat, uskomukset ja tarinat ovat ne sokeri, kaneli ja voisilmä siihen päälle*”.

Arkeen liittyviä mainintoja olivat arjen kulttuuriperintö, arkipäivän ja tavallisten ihmisten kokemukset, arkielämä ja valokuvat suvusta. Yksi vastaajista mainitsi kuva- ja videomateriaalit tärkeäksi. Myös sanalliset kertomukset arkisistakin nykyajan paikoista ja tilanteista esimerkiksi

toimistotyön arki, päiväkodin arki, päällystysurakointi ja toiminta satamassa ja lentokentällä katsottiin tärkeäksi osaksi kulttuuriperintöä.

Kulttuuriin liittyviä mainintoja olivat hevoskulttuuri, suomalainen kulttuuri, saunakulttuuri monimuotoisuudessaan sekä suomalainen demokraattinen metsästyseräkulttuuri.

Muita arkeen mainintoja olivat ihmisten muistot, perinteiset rituaalit kuten talon kunnostus, suomalaiset rituaalit ja seremoniat, käytännönelämä, tottumukset sekä suvivirsi kulttuurillisena ilmiönä.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Rakennetun kulttuuriperintö—tematiikan vastauksissa osoitettiin, mitkä rakennukset tulisi säilyttää seuraaville sukupolville. Näitä rakennuksia ovat museot, hevosurheilukeskus, Petäjaveden vanha kirkko, kesäasunto, lippakioskit ja kivijalkakaupat. Lisäksi kyläkoulut, vanhat rakennukset eli arkkitehtuuri ja kirkot, ennen toista maailmansotaa tehdyt rakennukset ja vanhat rakennukset yleisesti ilmenivät aineistossa kerran. Rakennukset, tarkentamatta mitkä rakennukset, mainittiin kolme kertaa. Vanhojen rakennusten säilyttäminen ja se, ettei vanhaa pureta pois vaan vanhoista rakennuksista huolehdittaisiin, mainittiin kerran. Rakentamiseen liittyvät vastaukset olivat tämän päivän rakentaminen, perinteinen puurakentaminen eri ilmenemismuodoissa ja kansanrakentamiseen liittyvä osaaminen. Rakennuskulttuuri mainittiin tärkeäksi sellaisenaan kaksi kertaa, kun puolestaan arkkitehtuuri ja rakennuskulttuurin edustavat näytteet alueellisesti eri aikakausilta mainittiin kerran. Rakennusperintö itsessään mainittiin kolme kertaa, kun taas kaunis rakennusperintö, rakennusperinnön korjaamisen perintö ja vanhan rakennusperinnön säilyminen tuleville sukupolville mainittiin kerran. Esineistöstä mainittiin kaksi kertaa.

Rakennuksia ympäröivästä kulttuuriperinnöstä muodostui muutamia vastauksia. Rakennuksiin liittyvät kertomukset tunnustettiin olennaisena osana kulttuuriperintöä yhdessä vastauksessa. Tieto vanhoista asuinpaikoista ja kylien vanhimmista taloista ja tiloista oli yhdelle vastaajalle tärkeää kulttuuriperintöä. Yksi vastaajista kertoi, ettei kaikkea kulttuuriperintöä voida välttämättä säilöä. Tästä syystä aineellinen perintö on oleellista kuten on myös esineisiin ja rakennuksiin liittyvä käyttötaito. Lisäksi rakennukset ja rakennelmat vahvistavat paikallista muistia – niihin liittyy tarinoita ja muistoja, jotka unohtuisivat helposti, jos mikään materiaallinen ei muistuttaisi tarinoista ja ihmisistä.

Rakennetusta ympäristöstä yleisellä tasolla löytyi muutamia vastauksia. Rakennettu ympäristö sellaisenaan mainittiin kerran. Rakennetut miljööt, puistot ja puutarhat, eri ikäiset hoidetut rakennetut ympäristöt, asuinsijat, viljely- ja teollisuusympäristöt, liikenteen väylät eli tiet, polut,

kanavat, joet, satamat ja venepoukamat ilmenivät aineistossa kerran. Erilaiset ja eri aikakauden ympäristökokonaisuudet mainittiin tärkeäksi, kuten myös ympäristö, jossa näkyy sen historialliset juuret. Yksi vastaajista kertoi, että kaikki vanha rakennettu ympäristö ennen 1950-lukua on tärkeää. Vanhoista rakennetuista ympäristöistä toinen vastaaja esitti toiveen, että kaikki yli 100-vuotiaat vanhat kulttuurikerrostumat kartoitettaisiin ja jokaiselle tehtäisiin hoitosuunnitelma ja määritelmä, miten ne saataisiin säilytettyä seuraaville sukupolville. Yksi vastaajista kertoi suomalaisen kulttuuriperinnön olevan pitkälti näkyvissä rakennuskannassa ja esitti toiveen näiden rakennusten pysymisen ”vanhoina”. Vastaaja jatkoi kertomalla, ettei tarkoita vanhalla pysymisellä sitä, että rakennukset museoitaisiin ja kysyi kenties retorisesti, miksi vanhoista rakennuksista pitäisi tehdä uusia.

Arvot, uskomukset ja uskonnot

Uskomukset eli tarkentamatta mitkä tai millaiset uskomukset mainittiin aineistossa kuusi kertaa. Tarkennetuista uskomuksista mainittiin kertaalleen uskomukset eri ajoilta, kansanuskomukset ja uskomusten taustat. Lisäksi yksi vastaaja mainitsi muinaiset uskomukset henkiolennoista ja muista vastaavista, ennustamiset ja tajjat olevan tärkeää kulttuuriperintöä.

Asenteita ja erinäisiä elämänkatsomuksia esiintyi aineistossa. Yhtenä alateemana oli asenteena arvostus. Tärkeänä pidettiin arvostusta omaan perimään ja kieleen, luonnon, esivanhempien työn ja yhteisöllisyyttä kohden. Yksi vastaajista kommentoi seuraavasti:

”Haluaisin siirtää eteenpäin sellaista kulttuuriperintöä joka auttaa tulevia sukupolvia maadoittumaan oman alueensa menneisyyteen. Tavoite olisi oppia arvostamaan ja kunnioittamaan menneiden sukupolvien aikaansaannoksia siten että oma paikka maailmassa tuntuisi merkitykselliseltä. Lapset oppisivat olemaan osa sukupolvien ketjua ja ymmärtäisivät olevansa yksi lenkki pitkässä ketjussa. Tavoite olisi hiljalleen kasvattaa asiassa globaali näkökulma ja ymmärtää että me ihmiset jaamme saman planeetan.”

Muita asenteita ja elämänkatsomuksia olivat muun muassa kyky muutokseen yhteistyössä toisten kanssa, kyky nähdä kansallisidentiteetin monikulttuuriset juuret, kohtelias käytös, kohteliaisuus, harkitsevaisuus ja jalat maassa- asenteen omaamista. Yksi vastaajista haluaa siirtää eteenpäin suvun ja oman näköistä hyvää toimintaa. Yksi vastasi nöyryyden luonnon ja säiden kunnioittamisessa olevan tärkeää. Lisäksi yksi vastaajista kertoi, ettei tahdo siirtää eteenpäin mitään erikoisempaa vaan paremminkin viestittää, että jokainen löytää itse oman totuutensa. Hiukan samansuuntaisesti

toinen vastaaja mainitsi, ettei ole yhtä oikeaa ja ainoaa kulttuuriperintöä eikä täten myöskään ole vain yhtä ja ainoaa oikeaa tapaa välittää kulttuuriperintöä.

Uskonnosta löytyi muutamia mainintoja. Aineistosta nousi esiin uskonnon tai uskonottomuuden tiedostaminen, uskonto itsessään ja tärkeimmät kristinuskon periaatteet ja tarinat ja samoin se mitä suomalaisesta muinaisuskosta tiedetään.

Erinäiset arvot ja arvomaailmat muodostivat kenties valtaosan kategorian vastauksista. Tärkeinä arvoina pidettiin yhteistä vastuunkantoa, uskoa koulutukseen ja ajattelutapaa, jonka mukaan asioilla voi olla muuta kuin rahallista arvoa. Yksi vastaajista kertoi, ettei kristillistä perintöä tulisi syrjiä sen vuoksi, että Suomessa on maahanmuuttajia. Toiselle tärkeä arvo oli moninaisuuden säilyttäminen. Yksi vastaajista toi esiin, kuinka on tärkeää tuntea omat juurensa, jotta voi suhteuttaa siihen maailmalta oppimansa, verrata ja parantaa omaa elävää kulttuuriperintöä. Yksi vastaajista toivoi ymmärrystä siitä, että arvot, uskomukset ja perinteet, tietokin muuttuu ajan kuluessa. Tasa-arvoisuus mainittiin aineistossa kaksi kertaa. Tasa-arvoisuuden tematiikan sisällä mainittiin tasa-arvoisuus aineistossa kaksi kertaa ja suomalainen tasa-arvoisuuden perinne, muiden ihmisten erilaisuuden hyväksyminen ja kunnioittaminen ja tasapuolisuus yhden kerran. Oman itsensä hyväksyminen ja arvostaminen, suomalaisen yhteiskunnan arvomaailma yleisesti sekä sellaisen kulttuurin edistäminen, jossa vanhan ymmärtäminen on edellytys uuden luomiselle olivat myös aineistossa esiintyviä arvoja.

Kaksi vastaajaa käsitteli vastauksissaan kulttuurin ja kulttuuriperinnön kielteisiä piirteitä. Yksi tahtoi siirtää eteenpäin laaja-alaisesti erilaista kulttuuriperintöä, myös tietoa ikävistä asioista suomalaisuuden historiassa. Toinen tahtoi tunnistaa negatiivisen kulttuuriperinnön olemassaolon, muttei välittää sitä eteenpäin lapsilleen.

Muita kategorian vastauksia olivat loitsut, ekomyytit ja naisten kulttuurillinen perintö.

Tiedot ja taidot

Aineistossa tiedot mainittiin sellaisenaan kuusi kertaa ja taidot kolme kertaa. Yksi vastaaja mainitsi taitojen yhteydessä esimerkinomaisesti saunavihtojen tekemisen. Luonnonlääkintä, lääkeyrttien käyttö sekä taito elää ilman sähköä ja öljypohjaisia polttoaineita ilmenivät myös kertaalleen.

Tietotaito mainittiin aineistossa kaksi kertaa.

Osa vastaajista tarkensi, millaista tietoa he haluavat siirtää eteenpäin. Perimätieto suomen luonnosta, kansanparannustieto, kansanviisaus, puutietous, suullinen perimätieto, tieto vanhoista asuinpaikoista ja kylien vanhemmista taloista/tiloista mainittiin kertaalleen. Yhdelle oli tärkeää esineisiin, kuviin ja tapahtumiin liittyvä tieto, kun taas toiselle menneitä teknologisia käytänteitä koskevan tiedon osaamisen säilyttäminen ja ylläpito.

Historiallinen tieto ilmeni aineistossa muutamaan otteeseen. Suomen historia varhaisina aikoina, tieto eurooppalaisista kulttuurisista juurista, Suomen oloihin vaikuttaneet ilmiöt sekä historian ja kulttuurin tuntemus mainittiin kertaalleen aineistossa. Yksi vastaajista kertoi tietojen olevan tärkeitä yleisesti ja täydensi vastaustaan antamalla esimerkiksi tiedon siitä, miten ennen on eletty. Yksi vastaajista kertoi samansuuntaisesti seuraavasti:

”Se, mistä suomalaisuus on ponnistanut vuosisatoja sitten, vaikka on oltu milloin minkäkin vallan alla, tulisi pitää arvokkaana aarrearkkuna, josta ammentaa ja kertoa tuleville sukupolville.”

Kieli

Tarinat itsessään mainittiin aineistossa kymmenen kertaa. Tarinaperinne ja kertomukset mainittiin aineistossa kerran, sadut saivat kaksi mainintaa. Osa vastaajista avasi, mitkä tarinat tai millaisia tarinoita he haluaisivat siirtää eteenpäin. Yksi vastaajista kertoi sellaisten tarinoiden olevan tärkeitä, jotka kuvastavat olennaisia piirteitä kustakin ajasta tai ihmisten toiminnasta. Toiselle tärkeää oli suvun tarinat ja kolmannelle paikkojen erilaiset tarinat.

Kieli itsessään mainittiin viisi kertaa. Arvostus omaan kieleen sekä hyvä suomen kielitaito ja sanasto mainittiin kerran. Yksittäisiä vastauksia saivat myös isovanhemmilta opitut sanat, luonnon kiertokulkuun liittyvät sanonnat, sanonnat yleisesti, paikkojen ja ihmisten nimet, lorut, paikalliskulttuurien erityislaatuisuus kielen osalta sekä murre. Yksi vastaajista täydensi kielen olevan kulttuuriperintöä, jota kansalaiset siirtävät eteenpäin. Kaksi vastaajista piti tärkeänä Kalevalamittaista runoutta, joista toinen kuvasi sen elävän yhä suomen kielen rytmissä, nimissä sekä fraaseissa.

Lukemiseen ja ajatteluun liittyviä vastauksia ilmeni muutama. Yksi piti tärkeänä kirjallisuutta, toinen itsenäistä ja kriittistä ajattelua ja kolmas tahtoi välittää eteenpäin henkilökohtaisesti koskettavaa tietoa ja ohjata omaa lastansa lukemaan kriittisesti institutionaalista kulttuuriperintöä.

Luonto ja muinaisjäännökset

Luonto itsessään mainittiin aineistossa seitsemän kertaa. Yksi vastaajista pohti luontoa suhteessa kulttuuriperintöön.

” Ensimmäisenä tulee mieleen luonto. Sitten kysymys, ’niin, onko luonto kulttuuriperintöä’, vastaus: kyllä minusta. Se on osa suomalaista kulttuuria, sitä missä elämme, mistä inspiroidumme, mistä elämme.”

Luontoon liittyviä osa-alueita olivat puhdas vesistömaisema, monimuotoinen metsämaisena, aarnimetsät, puhtaat rannat, marja- ja sienipaikat, hienot hietikot ja naavametsiköt, jotka kaikki

ilmenivät aineistossa kerran. Muut osa-alueet olivat koskematon kallio meren rannalla, kasvisto ja eläimistö sekä kirkas vesi keskisuomalaisessa järvessä ja veneily siellä.

Veneilyn lisäksi luonnossa yleisesti liikkuminen sekä suunnistus/erätaidot tunnustettiin tärkeäksi. Luonnonvesissä liikkuminen vuodenajasta riippumatta, taito selviytyä näissä luonnon olosuhteissa sekä luonnon kauneus ja sen antimet nousivat aineistossa esiin myös kerran.

Muinaisjäännökset ja arkeologiset kohteet, suomalaiseen muinaisuskoon ja luonnonuskoon liittyvät paikat esimerkiksi uhrikivet, lehdot, karsikot, kalliomaalaukset, arkeologiset jäänteet, muinaiset asuinpaikat sekä kalliomaalaukset mainittiin aineistossa kerran.

Alueellisuus

Alueellisuuden kategoriassa alueet rajautuivat kansalliseen, paikalliseen, maaseutu/kaupunki – jaotteluun, tiettyihin maakuntiin sekä kaupunkeihin ja kyliin. Alueellisuus kytkettiin neljässä vastauksessa alueen historiaan. Kylät, kylien yhteisöllisyys ja kyläkoulut nousivat kahdessa vastauksessa esiin. Yhteisöllisyys liitettiin myös maaseutuun, puolestaan maaseudun kulttuuriperinnöstä kirjoittivat kaksi vastaajaa. Yksi vastaajista mainitsee, kuinka suomalaisten juuret ovat maaseudulla ja tätä vanhaa kulttuuria tulisi arvostaa. Toinen vastaajista tahtoi siirtää eteenpäin vapaa-ajan toimintoja sekä arkipäivän elämänrytmiä ja siihen liittyviä asioita maalla tai kaupungissa.

Paikalliskulttuurien kertomukset nousivat esiin aineistossa kolme kertaa. Yksi vastaajista kertoo niiden elävöittävän menneisyyttä ja historiaa. Vastaajan mielestä se tekee elinympäristössä liikkumisen kiinnostavammaksi. Vastaaja jatkaa kertomalla, että muistomerkit ynnä muut kertovat tietenkin myös oman tarinansa, mutta ihmisten muistot merkitsevät sitäkin enemmän. Turun ja Varsinais-Suomen sekä Karjalan tarina nähtiin tärkeäksi osaksi kulttuuriperintöä.

Paikalliskulttuurien kieli, osaaminen ja aineellinen perintö katsottiin olevan erityislaatuista yhden vastaajan vastauksessa.

Ruoka

Aineistossa omavarainen ruoantuotanto sekä karjalanpiirakat mainittiin kaksi kertaa. Toinen vastaajista piti tärkeänä karjalanpiirakoiden leivontaa ja toinen piti tärkeänä siirtää eteenpäin yleisesti ottaen taitoja, josta hän nosti esimerkiksi karjalanpiirakoiden tekemisen. Vastaajista kaksi mainitsi omavaraisen ruoantuotannon tärkeäksi. Toinen vastaajista avasi, että hän haluaisi siirtää eteenpäin uskoa ja voimia siihen, että maa tuottaa elannon perheelle.

Yksi vastaajista piti tärkeänä arjessa asioiden tekemistä itse sekä arkielämän tapoja, joista ruoanlaitto toimi esimerkkinä. Ruokaan liittyvistä rituaaleista perunnannosto nousi aineistossa esiin. Yksi vastaajista luetellessaan suomalaisen kulttuurin pohjia mainitsi ruoan. Muita aineistossa nousseita vastauksia olivat isovanhemmilta opittu ruokakulttuuri, ruokakulttuuri, ruokaperinne, ruoka ja suvun perinteisen leivontareseptit. Yksi vastaajista piti ruokaa ja villivihanneksia tärkeinä. Vastaaja jatkoi kertomalla, että Suomen metsissä kasvaa paljon ravitsevaa ruokaa, josta me olemme täysin vieraantuneita.

5. Yhteenvetoa ja pohdintaa

Tässä kandidaatintutkielmassa olen tarkastellut, mitkä asiat käsitetään kulttuuriperintönä ja miten kulttuuriperinnön käsite käsitteellistyy poliittisessa, tieteellisessä sekä julkisessa keskustelussa. Yhteisenä käsityksenä näille keskusteluille on, että kulttuuriperintö käsitteellistyy menneessä ajassa tapahtuneina kulttuurillisina ilmiöinä, joita siirretään seuraaville sukupolville eteenpäin. Sisällöllisesti kulttuuriperinnön käsite kattaa periaatteessa kaiken inhimillisen toiminnan, jolla on jotain merkitystä jollekin kollektiiville, jotka puolestaan tunnustavat tämän osaksi kulttuuriperintöä. Tämän teoriaosuuden tarkoituksena on tarkastella kulttuuriperintöön ja kulttuuriperintötyöhön liittyviä poliittisia, taloudellisia ja sosiaalisia kysymyksiä.

Kulttuuriperintötyössä näyttäisi olevan erinäisiä valtarakenteita, joilla on sosiaalista merkitsevyyttä. Maailmanperintökomitea on yksi esimerkki kulttuuriperintötyötä tekevästä toimijasta, joka käyttää poliittista valtaa kulttuuriperintötyössä. Maailmanperintökomitean valta perustuu maailmanperintöluetteloon, jonka kohteista ja rahaston käytöstä se myös päättää itse (eSuomen maailmanperintökohteiden yhdistys ry 2022). Maailmanperintökohteet saavat listauksen avulla näkyvyyttä sekä rahoitusta. Joidenkin tutkijoiden mielestä rahoitus on toisaalta riittämätöntä kohteiden suojelu- ja kunnossapitotarpeisiin nähden. Maailmanperintökomitea toimii tästä syystä enemminkin globaalina brändääjänä, kuin globaalina kulttuuriperinnön suojelijana. (Meskell 2014, 217—228.). Tämänkaltaisia brändättyjä maailmanperintökohteita ovat esimerkiksi Ateenan Akropolis, Gizan pyramidit tai Rooman Colosseum (ks. Unesco World Heritage Center 2022.) Unescon ja maailmanperintökomitean poliittinen valta perustuu normatiivisen paineen asettamiselle, jota maailmanperintöluetteloitu tuottaa. Samanaikaisesti luetteloitu toimii valtioiden välisenä status- kilpailuna, jota voidaan hyödyntää myös valtioiden sisäpoliittisiin tarkoituksiin. (Askew 2010, 21.). Toisena esimerkkinä kulttuuriperintötyöhön liittyvästä vallankäytöstä voidaan pitää Faron sopimuksen kohtaa, jossa kulttuuriperinnön tulee palvella yhteiskuntaa. Palveltavat

yhteiskunnalliset osa-alueet ovat taloudelliset, poliittiset, sosiaaliset, kulttuuriset ja maankäytön suunnittelu. (Museovirasto 2015b, 21.). Kulttuuriperintötyö on altis vallitseville käsityksille siitä, millaisia taloudellisia, poliittisia ja sosiaalisia käytänteitä tulisi yhteiskunnissa toteuttaa. Nämä ovat pitkälti arvo- ja ajatusmaailmoihin perustuvia kysymyksiä.

Woodiwiss (2005) esittää, että tämänhetkiset valtasuhteet tukevat universalistista kulttuuriperintödiskurssia. Tämä diskurssi näkyy tutkielmassani Kulttuuriperintö poliittisena käsitteenä- luvussa, erityisesti Faron sopimuksen yhteydessä. Sopimuksessa yhteisen eurooppalaisen kulttuuriperinnön tunnustaminen ja rakentaminen on myönteinen asia. Sopimuksessa katsotaan yhteisen kulttuuriperinnön olevan arvokasta pääomaa, jonka vaalimisella on myönteisiä taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia sekä yhteiskunnallisella että yksilöllisellä tasolla. (ks. Museovirasto 2015b, 20–21). Sopimuksen mukaisesti Euroopassa on siis olemassa ylikansallinen yhteinen kulttuurillinen menneisyys, jonka vahvistaminen sekä jatkokehittäminen ovat myönteisiä asioita. Tutkielmassani Faron sopimuksen kulttuuriperintöön liittyvät käsitykset ovat osittain ristiriidassa tutkielmani aineiston tulosten kanssa. Aineistossa kulttuuriperintö käsitteellistyy pääsääntöisesti henkilökohtaisena ja paikallisena. Universalistiset, eurooppalaiset arvot ilmenivät aineistossa vain yhden henkilön vastauksessa. Tämän lisäksi Faron sopimuksen arvopohjainen asetelma, jossa eurooppalaiset arvot ovat yleistä ja yhteistä hyvää saa osakseen kritiikkiä tutkielmani tieteellisessä keskustelussa esiin tuomien näkemysten kanssa. Esimerkiksi Silverman ja Ruggles (2007) esittävät, että universalistinen kulttuuriperintötyö ei väistämättä palvele kaikkia ryhmiä vaan se voi olla omiaan luomaan ryhmien välisiä konflikteja. Mikäli yleisenä pyrkimyksenä on toteuttaa sosiaalisesti oikeudenmukaisempaa kulttuuriperintötyötä, tulisi suunnittelutyössä ja päätöstenteon yhteydessä tunnistaa, keiden ryhmien tai luokkien edut ja äänet toteutuvat ja ketkä jäävät päätöksissä edustamatta. On mahdollista, että ryhmä tai ryhmän jäsenet voivat kannattaa universalistista kulttuuriperintötyötä, vaikka ryhmän edut tai osittain arvot ovat ristiriidassa yhteisen kulttuuriperintötyön kanssa. Tämä voi tuoda omia haasteita kulttuuriperintötyössä, mutta se ei kuitenkaan poissulje sosiaalisten ja eettisten kysymysten huomioon ottamista.

Tutkielmassani tarkastelen poliittisen ja tieteellisen keskustelun lisäksi julkista keskustelua. Tätä julkista keskustelua edustaa tutkielmassani hyödyntämäni aineisto. Sadankolmenkymmenen avovastauksen ja niistä tehtyjen kategorisointien voi olettaa antavan riittävän kuvan siitä julkisesta, ”tavallisen kansan” keskustelusta, jota kulttuuriperinnöstä käydään. Aineiston perusteella voidaan nostaa esiin muutamia keskeisiä havaintoja kulttuuriperinnön käsitteellistämisestä ja sisällöstä

julkisessa keskustelussa. Ensimmäisenä havaintona nouse esiin se, että aineistossa ilmeni vain vähän toistoa sen suhteen, mitkä asiat mielletään kulttuuriperinnöksi. Vähäinen toisto tukee tutkielman teoriaosuudessa esiin tuomiani väitteitä, joidenka mukaisesti kulttuuriperintö on sisällöllisesti laaja käsite ja ihmiset liittävät siihen laajasti itse tärkeiksi kokemiaan asioita (vrt. Tuomi-Nikkula ym. 2013; Harrison 2013). Aineistossa eniten toistoa ilmeni asioissa, jotka mainittiin esimerkkeinä kulttuuriperinnöstä kyselytutkimuksen varsinaisessa kysymyksessä. Tällä näyttää tutkimuksen mukaan olevan sekä suoria että epäsuoria vaikutuksia kyselytutkimuksessa annettuihin vastauksiin. Kulttuuriperinnön käsite on laaja ja vaikeaselkoinen, joten tutkimuskysymyksessä kulttuuriperinnön käsitteen määrittely on voinut palvella kyselytutkimuksen tavoitteita. Mutta ongelmana on se, että kysymyksessä annetut määritelmät ovat vastaajalle valmiiksi määritellyt sen, millaisia asioita kulttuuriperinnöllä tarkoitetaan. Vastauksista käy kuitenkin ilmi, että vastaajat toivat myös muunlaisia asioita esiin heidän mielestään merkittävänä kulttuuriperintöön kuuluvina seikkoina. Nämä olivat usein joko hyvin paikallisia tai ne sijoittuvat muuten vastaajan henkilökohtaisen elämän alueelle. Toinen tärkeä havainto aineistosta on se, että usein luonto ja luonnonkohteet käsitettiin aineistossa osaksi kulttuuriperintöä. Tämä on erityislaatuista siksi, ettei teoriaosuudessa esitellyissä ratifoiduissa käsityksissä luonnon katsota suoranaisesti kuuluvan kulttuuriperinnön piiriin. Kulttuuriperinnön normatiivinen käsitteellistäminen vaikuttaa siis siten, että kulttuuriperintöä ovat asiat, joita ”ihminen on saanut aikaan”. Tällöin tulee esiin jo aiemmin tässä tutkielmassa pohdittu kysymys, miten esimerkiksi erilaisten alkuperäiskansojen merkittävänä kulttuuriperintöinä pitämät asiat ja kohteet on mahdollista sijoittaa osaksi kasainvälistä kulttuuriperintöä, ja kenellä on valtaa määritellä asioille kulttuuriperintökohteen status. Aihepiiristä olisi mielenkiintoista tuottaa sekä vertailevaa että eri merkityksiä tarkastelevaa jatkotutkimusta esimerkiksi antropologisella tutkimusotteella.

Jatkotutkimuskysymyksiä tulisi esittää monitieteellisesti. Esimerkiksi kielitieteillä, historian tutkimuksella sekä taloustieteellä voisi olla paljon täydentäviä, avaavia tai uusia näkökulmia kulttuuriperinnöstä ja kulttuuriperintötyöstä. Monitieteellisyys näkyy omassa tutkielmassani siten, että tutkielmani lähtökohdat voidaan ajatella sosiologisiksi, vaikka tutkielmassa esiintyy sosiaalipsykologialle, politiikan tutkimukselle, että antropologialle ominaista ajattelua ja kysymysten asettelua. Tämä poikkitieteellinen ajattelu on yhtenäistä tutkielmassa esittämäni Kriittisen kulttuuriperinnön tutkimuksen yhdistyksen kanssa.

Lähteet

Aineisto

Museovirasto & Suomen Kotiseutuliitto: Kaikkien yhteinen kulttuuriperintö 2014 [sähköinen tietoaaineisto]. Versio 1.0 (2015-01-15). Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [jakaja].

Digitaaliset lähteet

Euroopan Neuvosto & Museovirasto & Sanastokeskus TSK (2011) Eurooppalaisen kulttuuriperintöpolitiikan sanasto. <https://www.museovirasto.fi/uploads/Arkisto-ja-kokoelmapalvelut/Julkaisut/kulttuuriperintopol-sanasto.pdf> . [Viitattu 8.6.2022].

Kallinen, Timo & Kinnunen, Taina. Etnografia. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>. [Viitattu 24.03.2022].

Museovirasto (2015a) Aineeton kulttuuriperintö. Elävä perintö! Unescon yleissopimus aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta. Suunnitelma kansallisesta toimeenpanosta. <https://www.aineetonkulttuuriperinto.fi/assets/Aineettoman-kulttuuriperinnon-toimenpideohjelma-2016-2018.pdf>. [Viitattu 14.6.2022].

Museovirasto (2015b) Kohti kestävästä kulttuuriperintötyötä. Taustaselvitys Faron yleissopimuksen voimaansaattamiseksi Suomessa. <https://www.museovirasto.fi/uploads/Meista/kohti-kestavaa-kulttuuriperintotyota.pdf>. [Viitattu 14.6.2022].

Vihreälehto, Ira. Mitä on kulttuuriperintö? Opetushallitus. <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/mita-kulttuuriperinto>. [Viitattu 2.6.2022.]

Suomen maailmanperintökohteiden yhdistys ry. Mitä on maailmanperintö? <https://www.maailmanperinto.fi/mita-on-maailmanperinto/> [Viitattu 11.5.2022].

Unesco World Heritage Center. World Heritage List. <https://whc.unesco.org/en/list/> [Viitattu 8.6.2022].

Painetut lähteet

Askew, Mark (2010) The Magic List of Global Status: UNESCO, World Heritage and the Agendas of States. Teoksessa Sophia Labadi & Coling Long (toim.) Heritage and Globalisation. Lontoo: Routledge.

Brown, Rupert (2010) Prejudice: Its Social Psychology. Malden: Wiley.

Harrison, Rodney (2013) Heritage: critical approaches. Lontoo: Routledge.

Meskill, Lynn (2014) States of Conservation: Protection, Politics, and Pacting within UNESCO's World Heritage Committee. *Anthropological Quarterly* 87:1, 217—244.

Silverman, Helaine (toim.) & Ruggles, D. Fairchild (toim.) *Cultural Heritage and Human Rights* (2007) New York: Springer.

Smith, Laurajane (2012) Editorial, *International Journal of Heritage Studies*. 18:6, 533–540.

Tuomi-Nikkula, Outi (toim.) & Haanpää, Riina (toim.) & Kivilaakso, Aura (toim.) (2013) *Mitä on kulttuuriperintö?* Helsinki: Suomen kirjallisuuden seura.

Woodiwiss, Anthony (2005) *Human rights*. Lontoo: Routledge.

Suomen säädöskokoelma

Kielilaki 6.6.2003/423.

Valtioneuvoston asetus aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta tehdyn yleissopimuksen voimaansaattamisesta 16.5.2013/47.

Valtioneuvoston asetus kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä tehdystä Euroopan neuvoston puiteyleissopimuksesta 27.6.2018/529.